

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

PRIJEDLOG

Primijeno: 17-03-2022			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
02-	02-	588	22

ZAKON
O VANREDNOM USKLAĐIVANJU PENZIJA OSTVARENIH PO ZAKONU O
SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.
(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuje se način i postupak usklađivanja penzija, koje profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama BiH ostvaruju na osnovu poglavlja V Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zakon o službi), počevši od 1.1.2006. godine, a prava ostvaruju kod fonda PIO/MIO Federacije BiH.

Član 2.
(Korisnici prava)

Visine penzija u isplati, u skladu s ovim zakonom, primjenjuju se na sva profesionalna vojna lica koje ostvaruju penziju po poglavlju V Zakona o službi, od dana njegove primjene 1.1. 2006. godine.

Član 3.
(Vanredno usklađivanje)

(1) Korisnicima prava na penziju iz člana 2. ovog zakona, određuje se visina penzije u isplati na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

(2) Korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, koji su prava ostvarili po propisima koji su primjenjivani do stupanja na snagu Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju ("Službene novine FBiH", br. 13/2018), ta prava se obezbjeđuju i dalje, u dostignutom iznosu posljednje isplaćene penzije, odnosno penzije usklađene s posljednjim koeficijentom prije stupanja na snagu Zakona o penzijskog i invalidskom osiguranju i dalje će se usklađivati po odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

(3) Korisnici prava na penziju iz člana 4. stav (5) Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca obrambeno-oslobodilačkog rata ("Službene novine Federacije BiH", broj 41/13) zadržavaju dostignutu visinu penzije u isplati koja im je bila utvrđena u skladu s članom 2. stav (3) tačka c). Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca obrambeno-oslobodilačkog rata ("Službene novine Federacije BiH", broj: 90/17) i dalje će se usklađivati po odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

(4) Korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja kojima je priznat poseban staž iz člana 36. stav (1) Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju ("Službene novine FBiH". br. 13/2018), a koji su pravo na penziju ostvarili od 01.03.2018. godine, zakonski iznos penzije se uvećava u visini isplatnog koeficijenta 1.29 i dalje će se usklađivati po odredbama Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju.

Član 4.
(Najviša i najniža penzija)

Na korisnike prava iz člana 2. ovog zakona primjenjuju se odredbe o visini najniže i najviše penzije u skladu s važećim Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju u vrijeme priznavanja prava na penziju.

Član 5.
(Isplata penzije)

(1) Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje provodi postupak određivanja visine penzija u skladu s odredbama ovog zakona.

(2) Isplata penzije za korisniku prava iz člana 3. pripada od prvog narednog mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 6.
(Prijelazne i završne odredbe)

Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim zakonom i Zakonom o službi u oružanim snagama BiH primjenjuju se odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 7.
(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH

OBRAZLOŽENJE

ZAKONA O IZVANREDNOM USKLAĐIVANJU MIROVINA OSTVARENIH PO ZAKONU O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA BOSNE I HERCEGOVINE

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za usvajanje Zakona o izvanrednom usklađivanju penzija ostvarenih po Zakona o službi u oružanim snagama BiH nalazi se u odredbama člana III.2.e), III.3.(3) i člana III.4j) Ustava Federacije, prema kojima su federalna vlast i kantoni nadležni za oblast socijalne politike.

Federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču ove nadležnosti, a kantoni su posebno nadležni za provođenje socijalne politike i uspostavu službi socijalne zaštite.

Sukladno odredbama člana IV. A.20. (1) d) Ustava Federacije, Parlament Federacije nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine je razmatralo pojedina pitanja koja se odnose na primjenu Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH pri čemu je ustanovljeno da su prava djelatnih vojnih osoba, koja proistječu iz navedenog zakona značajno promijenjena u odnosu na prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja po ranije važećem zakonu.

Pored činjenice da sva profesionalna vojna lica sa prebivalištem u Federaciji BiH pravo na penziju ostvaruju u skladu sa poglavljem V Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“ br.88/05, 53/07, 59/09, 74/10 i 42/12), gdje je u članu 49. definiran način utvrđivanja penzijskog osnova za sticanje prava na penziju, kao i visina penzije, primjena novog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH ("Službene novine FBiH", br. 13/2018) za rezultat je imala posljedicu da su visine isplaćenih penzija za profesionalna vojna lica koja su pravo na penziju ostvarili do 28.02.2018. godine drastično veće (za 81,6%) u odnosu na visine penzija profesionalnih vojnih lica koja pravo na penziju ostvaruju poslije 01.03.2018. godine. Ovako stanje je konstatovano i na radnom sastanku predstavnika Ministarstva odbrane BiH sa predstavnicima Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i predstavnicima Federalnog zavoda PIO/MIO u Mostaru 2019. godine.

Dakle, ovakvom primjenom navedenog Zakona došlo je do ozbiljne razlike u isplatama penzija na način koji dovodi do diskriminacije unutar iste kategorije profesionalnih vojnih lica koji pravo na penziju ostvaruju po istom Zakonu o službi u OS BiH, što implicira posebno nezadovoljstvo među profesionalnim vojnim licima koji su bili učesnici odbrambeno-oslobodilačkog rata a koji nakon 40 i više godina penzionog staža u narednom periodu završavaju svoju profesionalnu vojnu službu.

Također, isplaćene penzije za profesionalna vojna lica koja su pravo na penziju ostvarila po Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH nakon 01.03.2018. godine manja su za iste kategorije (po osnovu čina, ranga i ostvarenog penzionog staža) čak i u odnosu na penzionisana lica koja su penziju ostvarila po Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju boraca FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br.42/11, 37/12 i 19/17) a koja su pravo na penziju ostvarili u periodu od 2000.g. do 2007. godine.

Nadalje, pravo na penziju po osnovu Zakona o službi u OS BiH i Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju boraca FBiH, ostvarili su vojnici iz Oružanih snaga BiH, u periodu 2010-2012. godine, koji su zajedno sa ostalim korisnicima prava Izmjenama i dopunama Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju boraca FBiH iz 2017 godine, dobili uvećane penziju za isplatni koeficijentom koji je od 2020. godinu u iznosu od 1.485, te su tako u boljem položaju, odnosno imaju veće penzije nego njihove kolege podoficiri (iz većeg ranga) koji po istom Zakonu o službi u OS BiH stižu pravo na penziju.

Iz navedenog evidentno je da su stupanjem na snagu novog Zakona o PIO, kategorija profesionalnih vojnih lica, prema isplati penzija, podijeljena u dvije grupe i to oni kojima je dat isplatni koeficijent 1,816 u skladu s prethodnim Zakonom o PIO, a zadržan članom 140 stav (1) novog Zakona o PIO, i radi se o penzionisanim do 01.03.2018. godine, i grupa koja nema isplatnog koeficijent, a to su penzionisani po novom Zakonu o PIO od 01.03.2018. godine. Osim dvije navedene grupe, evidentno je da postoji i treća grupa lica koja su uslove za penziju stekli po istom Zakonu o službi u OS BiH, ali su penzionisani po odredbama Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju i njihov isplatni koeficijent od 2020. godine iznosi 1,485, a radi se o jednom manjem broju vojnika.

Prema odredbama iz člana 53. Zakona o službi u OS BiH, propisano je da se sredstva potrebna za ostvarivanje penzija vojnih osiguranika osiguravaju iz doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vojnih osiguranika, u skladu s važećim zakonskim propisima, i iz budžeta.

Bez obzira kako Federacija BiH osigurava novčana sredstva za dvije grupe koje imaju isplatni koeficijent od 1,816. odnosno 1,485, navedeni način raspodjele tih sredstava, prema kome se jednoj i drugoj grupi odredi isplatni koeficijent a trećoj ne odredi, nema objektivno i razumno opravdanje, a to znači da ne teži "legitimnom cilju" ili da ne postoji "razumni razmjer između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi postići". U konkretnom slučaju nije došlo do izmjene propisa koji reguliše pravo na penziju, visinu penzije niti bilo kakvih promjena u okolnostima lica koja se penzionišu, već je posljedica nastupila promjenom zakona i njegovom primjenom, pri čemu je došlo do nejednakosti, stoga te potrebno, ne samo zbog javnog interesa nego i eliminacije nejednakosti, putem zakonodavne intervencije ujednačiti penzione povlastice, u svrhu osiguranja veće pravednosti u penzionom sistemu. Nadalje, i prema standardima i praksi Evropskog suda za ljudska prava različito postupanje može se opravdati samo ako postoji legitiman cilj i ako su načini za postizanje toga cilja primjereni i nužni, dakle da postoji objektivno opravdanje nejednakosti.

Osim što nije pravedno, na opisan način, Federacija BiH je izvršila intervenciju svojim propisima i počinila ozbiljnu nejednakost u isplati penzija za penzionisana PVL, pri čemu je licima koja se penzionišu sa više od 40 godina staža, dakle onima koji su najviše uplaćivali, u istom činu (rangu) sa identičnom osnovicom za penziju, za 81,6% manja isplata penzija od jedne grupe, odnosno za 48,6% manja od druge grupe, što je ozbiljna diskriminacija.

Konkretno, za sistem u kojemu je uspostavljena jasna hijerarhija nije prirodno da za 7. činova niže rangirani ima veći iznos penzije od kompletne kategorije podoficira i potporučnika i poručnika iz kategorije oficira i to samo iz razloga što su penzionisani prije 01.03.2018.godine, dakle po starom Zakonu o PIO. Tako, primjera radi u istom činu vodnika, jedni imaju 1.072,80 KM a drugi 590,75 KM, što je u novou visine penzije vojnika koji su prijevremeno penzionisani, a svi po istom Zakonu o službi u OS BiH.

Dakle, Federacija BiH je svojim propisima proizvela situaciju koja je rezultirala da se visina penzije nejednako isplaćuje u navedene tri grupe penzionisanih profesionalnih vojnih lica iz Oružanih snaga BiH, koji ostaruju pravo na penziju po istom zakonu, pri čemu je najmanja isplata (bez isplatnog koeficijenta) za one koji pravo na penziju stižu po osnovu prava na starosnu penziju, dakle onih koji su najviše uplaćivali u fond, što derogira sam princip Zakona o PIO F BiH.

Cijeneći činjenicu da se pripremaju izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH u pogledu vrednovanja posebnog staža, koji navedenoj diskriminiranoj kategoriji profesionalnih vojnih lica ne ulazi u obračun za isplatu penzije, a u cilju rješavanja prethodno navedene nejednakosti predlažemo da se ovo pitanje riješi zajedno sa ovim izmjenama uvažavajući principe jednakosti, pravičnosti i finansijske održivosti.

S obzirom na navedenu diskriminaciju usvajanjem Zakona o vanrednom usklađivanju penzija ostvarenih po Zakonu o službi u Oružanim snagama BiH ujednačava se ili barem približno

ujednačava isplata penzija samo demobilisanih vojnih osiguranika, a iz akumuliranih sredstava i budžeta.

Ovo je potrebno uraditi i shodno primjeni prakse Evropskog suda za ljudska prava

Za razliku od svih drugih kategorija samo kategorija profesionalnih vojnih lica ima posebnim zakonom uređeno pitanje osiguranja novčanih sredstava za isplatu penzija. Također, samo kategoriji profesionalnih vojnih lica je posebnim zakonom regulisan način obračuna penzija, a tek po usvajanju novog Zakona o PIO to je urađeno i za policijske službenike dok je ostalo neriješeno pitanje ujednačavanja penzija za profesionalan vojna lica.

Ova promjena u ovome zakonu omogućiće ujednačavanje isplate penzija u okviru iste populacije (demobilisanih) profesionalnih vojnih lica i ravnomjernu raspodjelu sredstava koju osiguravaju shodno članu 53. Zakona o službi u OS BiH.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

U inicijativi ovlašteni predlagač dostavlja i radni tekst Zakona.

Član 1. Definiira predmet Zakona, na način da uređuje postupak usklađivanja penzija, koje profesionalna vojna lica na službi u Oružanim snagama BiH ostvaruju na osnovu poglavlja V Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, a prava ostvaruju kod fonda PIO/MIO Federacije BiH.

Član 2. Korisnici prava su profesionalna vojna lica koji ostvaruju penziju po poglavlju V Zakona o službi, od dana njegove primjene 1.1.2006.godine.

Član 3. Vanredno usklađivanje, propisuje da se profesionalnim vojnim licima penzionisanim do 01.03.2018 priznaju sva prava koja imaju po Zakonu o PIO. Nadalje, profesionalnim vojnim licima penzionisanim penzionisanim po Zakonu o službi u OS BiH a prava ostvaruju u skladu sa Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju, priznaju se sva prava. U stavu (3) djelimično se eliminira diskriminacija i to samo onima koji su penzionisani poslije 01.03.2018.godine a imaju poseban staž. Sa uvećanjem isplatnog koeficijenta 1,485 i dalje bi njihove penzije bile manje u odnosu na ranije panzionisane kojima je isplatni koeficijent 1.816, ali bi koeficijent 1.485 se ujednačile sa sa penzionisanim po Zakonu o prijevremenom povoljnijem penzionisanju demobilisanih boraca, Dakle ovim bi se djelimično riješila samo kategoriju demobilisanih boraca.

Član 4. Zadržavaju se odredbe o najvišoj i najnižoj penziji u skladu sa važećem Zakonu o penzijsko i invalidskom osiguranju u vrijeme priznavanja prava na penziju.

Član 5. Isplata penzija. Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje provodi postupak određivanja visine penzije u skladu sa odredbama ovog zakona, a isplata penzija korisniku prava pripadala bi od prvog narednog mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 6. Na sva pitanja koja nisu regulisana ovim zakonom i Zakonom o službi u oružanim snagama BiH primjenjuju se odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 7. Ovaj zakon stupio bi na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

IV- FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine

U periodu od 2007. do 2018. godine, putem doprinosa profesionalnih vojnih lica sa prebivalištem u Federaciji BiH uplaćeno je u Fond PIO/MIO preko 278 miliona KM, pri čemu se za isplatu penzija, za nešto manje od 1100 penzionera, koliko je penzionisano u navedenom periodu, iz Fonda PIO utrošilo za vojne osiguranike oko 126 miliona KM. Ovo bi trebalo da znači da ima oko 152 miliona akumuliranih sredstava.

U narednih sedam godina uslove za penziju stiće nešto manje od 2300 lica, a nakon toga narednih 15 godina neće biti skoro nikako odlaska iz profesionalne vojne službe u penziju, a tako i opterećenja Fonda PIO.

Od 2300 budućih penzionera na koje se odnosi ovaj Zakon, najbrojnija je kategorija podoficira njih 1600, koji idu ili su već u penziji nakon 01.03.2018 godine, a znajući da su njihove plaće ispod prosječne u Bosni i Hercegovini, njihove penzije kreću se u rasponu od 590,75 KM do 726,98 KM.

Cijeneći akumulirana sredstva, postepenost odlaska u penziju i da se radi o demobilisanim borcima, ovih 2300 budućih penzionera, neće sigurno ugroziti penzioni sistem i sa isplatnim koeficijentom 1,485 kakav imaju demobilisani borci.

Za 2022. godinu za penzionisane od 01.03.2018. godine (njih cca 475) potrebno je od akumuliranih sredstava izdvojiti 2,3 miliona, za 2023 godinu (za 475 +302 novih penzionera) potrebno je izdvojiti 7,7 miliona KM, dok svoj maksimalni iznos za svih cca 2300 penzionisani koji će biti 2039 godine ovaj iznos je maksimalnih 13,5 miliona KM s čime se završava ovaj proces.

V - RAZLOG DONOŠENJA ZAKONA PO HITNOJ PROCEDURI

Kako bi osigurali jednakopravnost i otklonili diskriminaciju prema pripadnicima profesionalnim vojnim licima na službi u Oružanim snagama BiH, kao i činjenicu da se radi o Zakonu koji je već bio na razmatranju na Predstavničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku kako bi se izbjegle potencijalne štete koje mogu nastati za Federaciju Bosne i Hercegovine.